

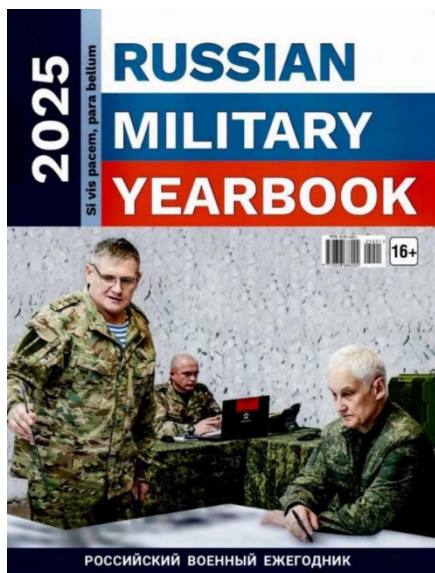
ประเด็น ยุทธวิธีทางทหาร ฉบับที่ T25	1 มิ.ย. 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น ยุทธศาสตร์รัสเซีย	รัสเซีย 2025: เมื่อสงครามคือระบบ และความมั่นคงคือเศรษฐกิจ	
ประเด็นสำคัญ	- ภูมิทัศน์ใหม่ของกองทัพรัสเซียในปี 2025 – ความเปลี่ยนแปลงเชิงยุทธศาสตร์และผู้นำคนใหม่ - ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ – การขยายกำลังรบและศักยภาพทางเทคโนโลยี - ความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ในระดับภูมิภาค – CSTO, อินเดีย, เบลารุส และดุลอำนาจโลกใหม่ - สำคัญเพื่อความมั่นคงของไทย – บทเรียนจากยุทธศาสตร์รัสเซียในศตวรรษที่ 21	

ภูมิทัศน์ใหม่ของกองทัพรัสเซียในปี 2025 – ความเปลี่ยนแปลงเชิงยุทธศาสตร์และผู้นำคนใหม่

การปรับเปลี่ยนผู้นำระดับสูงในโครงสร้างอำนาจทางทหารของสหพันธรัฐรัสเซียในช่วงปลายปี 2024 ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ ที่ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดทิศทางความมั่นคงแห่งชาติในระยะยาว รัฐบาลกลางรัสเซียได้แต่งตั้ง **นายอแลกซันดร์ เบลูซอฟ** อดีตรองนายกรัฐมนตรีสายเศรษฐกิจ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม แทนที่ **นายพลเซอร์เกย์ โชอีกู** ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนี้มาอย่างต่อเนื่องยาวนานถึง 12 ปี การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ได้สะท้อนเพียงการถ่ายโอนอำนาจทางบริหาร หากแต่เป็นการแสดงออกถึงการปรับเปลี่ยนแนวคิดทางยุทธศาสตร์ของรัฐในการจัดรูปแบบกองกำลังให้เท่าทันกับพลวัตของภัยคุกคามสมัยใหม่และสถานการณ์โลกที่ผันผวน

แม้เบลูซอฟจะมีใช้นายทหารอาชีพ หากแต่ด้วยพื้นฐานด้านเศรษฐศาสตร์และประสบการณ์เชิงนโยบายระดับสูง ส่งผลให้กระทรวงกลาโหมภายใต้การนำของเขาเริ่มมีการปรับเข้าสู่ระเบียบวินัยพลเรือนในหลายด้าน อาทิ การบริหารงบประมาณ ป้องกันประเทศ การจัดโครงสร้างหน่วยบัญชาการ การบริหารทรัพยากร และระบบฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งทั้งหมดนี้มีเป้าหมายเพื่อรองรับการจัดตั้ง **“กองทัพที่ยั่งยืน” (Sustainable Military Force)** ที่ผสมผสานขีดความสามารถเชิงยุทธโธปกรณ์กับเสถียรภาพเชิงงบประมาณ บนแนวคิดของ **“เศรษฐกิจความมั่นคง” (Security Economics)**

รายงานจากสมุดปฏิทินยุทธศาสตร์ทหารรัสเซีย ประจำปี 2025 ซึ่งเผยแพร่โดยกระทรวงกลาโหมร่วมกับหน่วยงานด้านยุทธศาสตร์ของรัฐบาลกลางรัสเซีย สะท้อนถึงแนวโน้มการจัดวางกลยุทธ์เชิงบูรณาการใหม่ โดยเน้นการเสริมขีดความสามารถของกองทัพในด้านความคล่องตัวด้านยุทธการ (Operational Agility) และการเตรียมพร้อมต่อสภาพแวดล้อมการรบสมัยใหม่ ทั้งสงครามสารสนเทศ (Information Warfare), การปฏิบัติการหลายมิติ (Multi-Domain Operations: MDO)

และการรบเชิงอวกาศและไซเบอร์ ซึ่งเบลูโซฟได้กล่าวคำปราศรัยในที่ประชุมใหญ่ของกระทรวงกลาโหม เมื่อปลายปี 2024 ที่ระบุว่า “กองทัพรัสเซียจำเป็นต้องมีความคล่องตัวมากขึ้น และเปิดรับนวัตกรรม รวมถึงนวัตกรรมจากภาคพลเรือนด้วย” ได้รับการกล่าวถึงอย่างแพร่หลายในแวดวงความมั่นคงและยุทธศาสตร์ เนื่องจากสะท้อนการขยับออกจากหลักนิยมทางทหารแบบเดิม สู่หลักนิยมของการออกแบบโครงสร้างกำลังรบที่เชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจและนวัตกรรมพลเรือน

เบลูโซฟให้ความสำคัญกับการบูรณาการระหว่างเทคโนโลยี การเมืองภาครัฐ และอุตสาหกรรมพลเรือน โดยเน้นการวางงบประมาณกลาโหมแบบมีเป้าหมายร่วมกับภาคเศรษฐกิจ เพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิตยุทโธปกรณ์ภายในประเทศ สนับสนุนโรงงานผลิตอากาศยาน เรือรบ และระบบป้องกันภัยทางอากาศในระดับท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมระบบนิเวศวิทยาการทหารในระดับมหาวิทยาลัยที่สามารถป้อนเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับกองทัพได้โดยตรง แนวทางดังกล่าวได้นำไปสู่รูปธรรมของ “แพลตฟอร์มกองทัพแบบเปิด” (Open Military Platform) โดยมีพื้นที่นำร่องในเขตเศรษฐกิจพิเศษหลายแห่งทั่วประเทศ

แม้สถานการณ์ภาคสนามในยูเครนจะยังดำเนินต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงทางยุทธศาสตร์ครั้งนี้ไม่ได้เกิดจากปัจจัยภายนอกเพียงลำพัง แต่เป็นผลจากการประเมินเชิงลึกในระดับยุทธศาสตร์แห่งชาติว่า รัสเซียต้องมีความพร้อมเชิงโครงสร้างเพื่อรับมือสงครามที่ไร้เส้นแบ่งที่ชัดเจน ทั้งในมิติปฏิบัติการจิตวิทยา (Psychological Operations), การใช้ระบบโดรนแบบฝูง (Swarm UAVs), การป้องกันเครือข่ายไซเบอร์ และการบูรณาการระบบ AI

ในการวางแผนยุทธการล่วงหน้า ซึ่งล้วนต้องอาศัยการออกแบบองค์ประกอบของกองทัพให้มีขีดความสามารถรองรับได้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยไม่บั่นทอนเสถียรภาพของรัฐ

ภายใต้แนวคิดดังกล่าว รัสเซียได้กำหนดแนวทางหลักในการจัดวางอำนาจกำลังรบที่เน้น “พลังเชิงระบบ” (Systemic Power) มากกว่าการเสริมจำนวนเชิงปริมาณ การออกแบบกองกำลังภายใต้เบลูโซฟจึงไม่มุ่งเน้นเพียงการเพิ่มขนาดกองพลหรือจำนวนกำลังพล แต่กลับให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพของระบบบัญชาการควบคุมและประสานงานร่วมเหล่าทัพ (Joint C2), ความแม่นยำในการตัดสินใจ, การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามแบบ Real-Time และการปฏิบัติการร่วมข้ามเหล่าทัพ ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นตัวกำหนดความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ในสนามรบสมัยใหม่ที่ไม่มีแนวหน้าชัดเจน

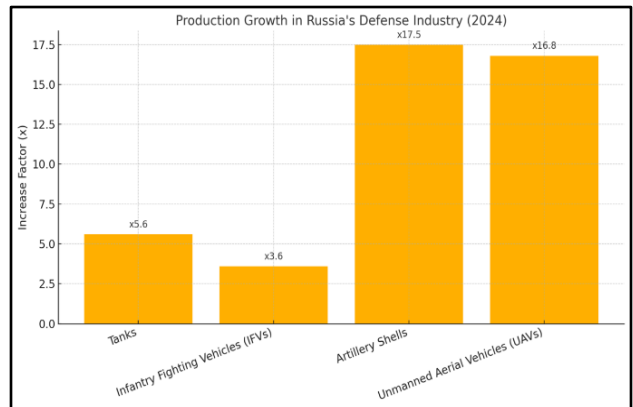
กล่าวโดยสรุป การมาถึงของรัฐมนตรีเบลูโซฟในฐานะผู้นำทางทหารที่มีรากฐานจากสายเศรษฐกิจ เป็นสัญญาณว่ารัสเซียได้ปรับมุมมองต่อกองทัพจาก “หน่วยรบ” สู่ “กลไกหลักของรัฐ” ที่ทำหน้าที่รักษาเสถียรภาพและความมั่นคงในโลกที่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอน ทั้งในเชิงภัยคุกคามแบบเดิม และภัยในระดับโครงสร้างที่มีความซับซ้อนมากขึ้น รัฐบาลรัสเซียจึงกำลังกำหนดยุทธศาสตร์ที่บูรณาการ “ความมั่นคงทางการทหาร” เข้ากับ “ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ” อย่างแยกไม่ออก

ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ – การขยายกำลังรบและศักยภาพทางเทคโนโลยี

เมื่อกองทัพรัสเซียได้กำหนดยุทธศาสตร์ปี 2025 ภายใต้แนวคิดการปรับตัวเข้าสู่สงครามรูปแบบใหม่ ความมั่นคงของรัฐ จึงไม่ได้ถูกกำหนดโดยเพียงกำลังพลหรือยุทโธปกรณ์ที่มีอยู่เท่านั้น หากแต่ขึ้นอยู่กับ “ความสามารถในการผลิตทดแทน” (Replacement production capability) ซึ่งหมายถึงศักยภาพของอุตสาหกรรมกลาโหมในการรองรับการรบในระยะยาว ภายใต้กรอบคิดนี้ รัสเซียได้ดำเนินมาตรการกระตุ้นภาคการผลิตเชิงยุทธศาสตร์โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางการทหารของ กระทรวงกลาโหม และเป็นหนึ่งในเสาหลักที่ปรากฏเด่นชัด ในสมุด Russian Military Yearbook 2025

ข้อมูลจากกราฟสถิติที่จัดทำขึ้นในปลายปี 2024 สะท้อนการเติบโตของภาคการผลิตยุทโธปกรณ์ของรัสเซีย ในอัตราเร่งที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ภายใต้ภาวะสงคราม และการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจของตะวันตก แต่รัสเซีย สามารถเพิ่มกำลังการผลิตในหลายหมวดสำคัญ ได้แก่ รถถัง (Tanks) เพิ่มขึ้น 5.6 เท่า, ยานเกราะลำเลียงพล (Infantry

Fighting Vehicles: IFVs) เพิ่มขึ้น 3.6 เท่า, กระสุนใหญ่ (Artillery Shells) เพิ่มขึ้น 17.5 เท่า และอากาศยานไร้คนขับ (Unmanned Aerial Vehicles: UAVs) เพิ่มขึ้นถึง 16.8 เท่า สถิติเหล่านี้ไม่ได้สะท้อนเพียงความพยายามในการเร่งการผลิต แต่ยังแสดงให้เห็นถึงความยืดหยุ่นของโครงสร้างการจัดหาและระบบอุตสาหกรรมที่ สามารถตอบสนองต่อสงครามความยืดหยุ่นได้อย่างต่อเนื่อง

สิ่งสำคัญยิ่งไปกว่าสถิติคือ การผสมยุทธศาสตร์การผลิต ให้สอดคล้องกับนโยบายการส่งออกยุทโธปกรณ์ โดยรัสเซียได้ ขยายตลาดอาวุธไปยังภูมิภาคเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง แอฟริกา และลาตินอเมริกา ผ่านความร่วมมือทางยุทธศาสตร์ กับพันธมิตรสำคัญ เช่น อินเดีย เบลารุส อิหร่าน และชาติ

ในกลุ่ม CIS (เครือรัฐเอกราช) การลงนามข้อตกลงร่วมพัฒนา เทคโนโลยีเชิงลึก ได้แก่ โครงการผลิตเครื่องบินรบ Su-30MKI ภายในประเทศอินเดีย โครงการ AK-203 สำหรับทหารราบ และ

โครงการเรือรบชั้น Tushil ซึ่งออกแบบโดยรัสเซียและต่อเรือที่อินเดีย สะท้อนความชัดเจนของแนวทาง “เทคโนโลยีเพื่อพันธมิตร” ที่รัสเซียใช้เป็นเครื่องมือขยายอิทธิพลทางการทหารไปพร้อมกับเศรษฐกิจ

นอกจากการเติบโตเชิงปริมาณ รัสเซียยังมุ่งเสริมสร้างคุณค่าทางเทคโนโลยีภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐบาลกลาง รัสเซียได้จัดตั้งเขตนวัตกรรมด้านกลาโหมหลายแห่งในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่น คาลินินกราด ตาตาร์สถาน และวโรวเนจ เพื่อรองรับ การผลิตระบบตรวจการณ์, อุปกรณ์รบอิเล็กทรอนิกส์ (EW Systems), การพัฒนาอากาศยานไร้คนขับแบบ swarm UAVs รวมถึง ระบบ AI ที่จะถูกผนวกกรรมในการปฏิบัติการในอนาคต รายงานของศูนย์วิเคราะห์การค้าสิ่งของอาวุธโลกยังระบุว่า โรงงานผลิต เครื่องพิมพ์โลหะ 3 มิติ เทคโนโลยี CNC และการประกอบวงจรทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้ถูกยกระดับให้เป็นส่วนหนึ่งของ ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ ซึ่งเชื่อมโยงการวิจัยภาคพลเรือนเข้ากับการปฏิบัติงานของกองทัพโดยตรง

รัฐบาลรัสเซียยังแสดงเจตจำนงชัดเจนในการพึ่งพาตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมด้านยุทธโศปกรณ์ทะเล และเรือรบ ซึ่งได้รับผลกระทบจากการคว่ำบาตรอย่างหนักในช่วงก่อนหน้านี้ ความพยายามในการทดแทนเครื่องยนต์ทางทะเลจากยูเครนและเยอรมนี ได้ผลักดันให้เกิดการลงทุนสร้างสายการผลิตใหม่โดยใช้เครื่องยนต์ภายในประเทศ เช่น เครื่องยนต์ดีเซลสำหรับเรือรบความเร็วสูง เรือสนับสนุน และเรือฟริเกตชั้น Gorshkov รุ่นใหม่ โดยมีเป้าหมายระยะยาวคือการลดการพึ่งพาตะวันตกลงอย่างสิ้นเชิง

ภายใต้ความท้าทายดังกล่าว รัสเซียยังคงเดินหน้าสร้างความยั่งยืนของยุทธศาสตร์ความมั่นคง โดยเชื่อมโยงระหว่าง “การผลิตในภาวะสงคราม” กับ “การฟื้นฟูเศรษฐกิจระดับท้องถิ่น” การจัดตั้งโรงงานผลิต UAV ขนาดกลางกว่า 10 แห่งทั่วประเทศ รวมถึงการเปิดสายการผลิตกระสุนปืนใหญ่และหัวรบจรวดด้วยระบบอัตโนมัติ เป็นการยกระดับขีดความสามารถแบบก้าวกระโดด นอกจากนี้อุตสาหกรรมป้องกันประเทศยังได้รับการสนับสนุนจากกองทุนยุทธศาสตร์แห่งรัฐที่มีเป้าหมายเพิ่มการจ้างงานในภาคส่วนเทคโนโลยีป้องกันเป็นหลัก โดยมีเป้าหมายรวมกว่า 500,000 อัตราภายใน 2 ปีข้างหน้า

ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่า รัสเซียไม่ได้เพียงเร่งผลิตอาวุธเพื่อตอบโต้ภัยคุกคามทางทหารเพียงชั่วคราว หากแต่กำลังสร้าง “ระบบนิเวศเชิงยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ” (strategic defense ecosystem) ที่เชื่อมโยงอุตสาหกรรมพลเรือนกับกำลังรบ เพื่อให้สามารถคงขีดความสามารถไว้ได้แม้อยู่ในภาวะสงครามยืดเยื้อ ซึ่งถือเป็นแก่นของการดำรงอยู่ของรัฐในโลกที่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอน

ความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ในระดับภูมิภาค – CSTO, อินเดีย, เบลารุส และตุลอำนาจโลกใหม่

ในโลกที่ความมั่นคงเป็นผลลัพธ์จากพันธมิตรเชิงปัญญาเพียงลายลักษณ์อักษรไม่มีอีกต่อไปแล้ว รัสเซียจึงได้หันมาวางรากฐานของยุทธศาสตร์ความมั่นคงผ่าน “พันธมิตรเชิงยุทธการ” (Operational Alliances) ที่ไม่เพียงแต่มีมิตรภาพทางการทูต หากแต่มีการบูรณาการผลประโยชน์เชิงโครงสร้างและความร่วมมือทางอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเป็นหัวใจหลัก

การปรับท่าทีเชิงยุทธศาสตร์ดังกล่าวปรากฏเด่นชัดภายใต้กรอบขององค์การสนธิสัญญาความมั่นคงร่วม (Collective Security Treaty Organization – CSTO) ซึ่งรัสเซียทำหน้าที่เป็นกำลังหลัก โดยมีบทบาทเพิ่มขึ้นในระดับยุทธการ ทั้งในด้านการรบ การฝึกกำลังรบผสม และการตอบโต้ภัยคุกคามรูปแบบ Hybrid Warfare ที่แผ่ขยายในภูมิภาคยูเรเชีย

การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมของ CSTO ณ ประเทศเบลารุสเมื่อปลายปี 2024 ได้สรุปแนวทางปฏิบัติการร่วม (Joint Strategic Doctrine) ที่ตอบสนองต่อภัยคุกคามข้ามชาติ เช่น สงครามตัวแทน (Proxy War), การลักลอบขนอาวุธ, การใช้กองกำลังทหารรับจ้าง (Mercenary Forces) และการโจมตีไซเบอร์ผ่านโครงข่ายแทรกซึมในเอเชียกลาง โดยเฉพาะหน่วยกำลังตอบโต้ฉับพลัน (Collective Rapid Reaction Forces – CRRF) ได้รับการปรับโครงสร้างเพื่อให้สามารถรับมือกับภัยคุกคามแบบไม่สมมาตร (Asymmetric Threats) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในเวลาเดียวกัน รัสเซียได้ใช้ยุทธศาสตร์ “อาวุธเพื่อพันธมิตร” (Weapons-for-Allies Doctrine) โดยอาศัยโครงการผลิตร่วม (Co-production Schemes) กับประเทศพันธมิตร เช่น อินเดีย ซึ่งถือเป็นรัฐแกนนำในโครงการพัฒนาเครื่องบินขับไล่ Su-30MKI และการส่งเสริมการผลิตอาวุธภายใต้แนวคิด Make in India การถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Transfer) ระดับยุทธศาสตร์ทำให้รัสเซียสามารถรักษาความต่อเนื่องของอิทธิพลด้านความมั่นคงได้อย่างลึกซึ้ง

โครงการเรือฟรีเกตชั้น Tushil ซึ่งออกแบบโดยรัสเซีย และต่อเรือในอินเดีย เป็นอีกหนึ่งรูปธรรมของการเสริมสร้างขีดความสามารถควบคุมพื้นที่ทะเลยุทธศาสตร์ในมหาสมุทรอินเดียตอนเหนือ ทั้งหมดนี้มีใช้เพียงการค้าขายอาวุธ หากแต่เป็นการสร้าง “แนวร่วมทางเทคโนโลยี” (Techno-Strategic Axis) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ป้องกันภูมิภาค

ศูนย์วิเคราะห์การค้าสิ่งของอาวุธโลก (Global Arms Trade Analysis Center) ระบุว่า รัสเซียมีรายการยุทธโศภณกรรมกว่า 250 แบบ ที่พร้อมส่งออกได้ในสถานการณ์ฉุกเฉิน และกว่า 20,000 รายการที่ส่งวนไว้เพื่อเสริมกำลังรบภายในประเทศ โครงสร้างเช่นนี้เสริมศักยภาพในการใช้อุตสาหกรรมป้องกันเป็นเครื่องมือต่อรองทางการทูตในสถานการณ์ตึงเครียด

แม้อยู่ภายใต้การคว่ำบาตรทางการเงินและเศรษฐกิจจากตะวันตก รัสเซียยังสามารถบูรณาการเศรษฐกิจด้านความมั่นคงกับพันธมิตรอย่างเบลารุส ซึ่งกลายเป็นพื้นที่ทดลองการปฏิบัติการร่วม (Joint Operational Laboratory) ทั้งในด้านการฝึกทางทหาร การพัฒนาโรงงานผลิต และการทดสอบระบบอาวุธภายใต้สถานะสมรภูมิจริง สิ่งนี้ส่งผลให้ CSTO มีขีดความสามารถ ในการปฏิบัติการร่วมข้ามพรมแดนอย่างเป็นระบบ

ในระดับโลก รัสเซียเดินหน้าเสนอแนวคิด “โลกหลายขั้ว” (Multipolar World Order) ผ่านศูนย์ยุทธศาสตร์ เช่น MGIMO (Moscow State Institute of International Relations) ซึ่งมีบทบาทในการสะท้อนการเปลี่ยนผ่านจากระบบอำนาจเดิมที่เคยมีศูนย์กลางอยู่ที่ NATO และกลุ่ม G7 ไปสู่ระเบียบโลกใหม่ที่มีความหลากหลายและสมดุลมากยิ่งขึ้น โครงสร้างใหม่นี้ครอบคลุมหลากหลายมิติ ทั้งด้านความมั่นคงทางทหาร เทคโนโลยี เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการทูตระดับโลก

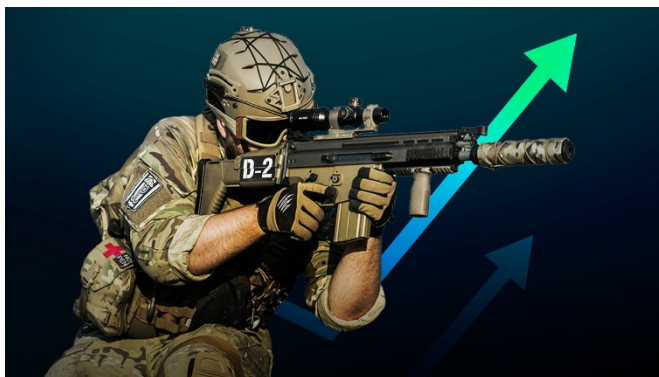
MGIMO นับเป็นหนึ่งในสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของรัสเซียและภูมิภาคยุโรปตะวันออก โดยมีชื่อเสียงอย่างสูงในด้านการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สถาบันแห่งนี้ได้ผลิตบุคลากรสำคัญในแวดวงการทูตและการเมืองระดับโลกมาอย่างต่อเนื่อง หนึ่งในศิษย์เก่าที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคือ เซอร์เกย์ ลาฟรอฟ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของรัสเซีย รวมถึงอิลฮัม อาลีเยฟ ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐอาเซอร์ไบจาน

ด้วยรากฐานทางประวัติศาสตร์อันมั่นคงประสิทธิภาพทางวิชาการและบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนนโยบายต่างประเทศ MGIMO จึงได้รับการขนานนามว่าเป็น “ฮาร์วาร์ดแห่งรัสเซีย” และยังคงเป็นกำลังสำคัญในการหล่อหลอมบุคลากรที่จะมีบทบาทนำในระเบียบโลกใหม่ที่กำลังก่อตัวขึ้น

ภาพรวมทั้งหมดชี้ให้เห็นว่า รัสเซียไม่ได้มองสงครามในฐานะการปะทะด้วยกำลังเพียงอย่างเดียว หากกำลังก่อรูปยุทธศาสตร์แบบองค์รวม (Comprehensive Strategic Posture) ที่หลอมรวมการผลิตยุทธโศปกรณ์ การฝึกกำลังรบ การสร้างพันธมิตร และการวางระบบความมั่นคงระหว่างประเทศอย่างบูรณาการ ในยุคที่เส้นแบ่งระหว่าง “พันธมิตร” กับ “ศัตรู” เลือนรางลงอย่างยิ่ง

สาระสำคัญเพื่อความมั่นคงของไทย – บทเรียนจากยุทธศาสตร์รัสเซียในศตวรรษที่ 21

เมื่อพิจารณาภูมิทัศน์ด้านความมั่นคงของรัสเซียตามยุทธศาสตร์ปี 2025 จะพบว่ารัฐบาลรัสเซียไม่ได้มุ่งเพียงการเตรียมกำลังรบเพื่อรับมือภัยคุกคามภายนอกเท่านั้น หากแต่ได้ปรับแนวทางสั่งสมขีดความสามารถแห่งชาติ (National Power Consolidation) ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการทูตระหว่างประเทศ โดยเฉพาะแนวคิดที่ว่า “กองทัพต้องเปิดรับนวัตกรรมจากภาคพลเรือน” และ “ขับเคลื่อนการปฏิบัติการผ่านระบบเศรษฐกิจในภาวะสงคราม” ซึ่งสะท้อนการขยายขอบเขตของความมั่นคงสู่มิติเชิงลึกแบบบูรณาการ (Integrated Strategic Security)

การเติบโตของอุตสาหกรรมยุทธโศปกรณ์ในรัสเซียในช่วงเวลาไม่ถึง 24 เดือนที่มีอัตราเร่งถึง 5 – 17 เท่า มิได้เป็นผลจากทรัพยากรเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการบังคับใช้โครงสร้างอำนาจเชิงยุทธศาสตร์ที่สามารถ “บูรณาการความตั้งใจของรัฐ” ผ่านกลไก Command Economy ซึ่งรัฐบาลไทยสามารถใช้เป็นกรณีศึกษาได้หลายประการ โดยเฉพาะในบริบทของความมั่นคงภายใน

เช่น พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งต้องอาศัยเครื่องมือความมั่นคงแบบ Multi-Domain Integration ไม่ยึดติดกับแนวทางทหารเพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องเชื่อมโยงเศรษฐกิจ นวัตกรรมพลเรือน และความเข้าใจทางวัฒนธรรมเข้าไว้ด้วยกัน

รัสเซียไม่ได้เลือกการเพิ่มจำนวนกำลังพลเป็นยุทธศาสตร์หลัก แต่เน้นการสร้าง “ศักยภาพในการผลิตทดแทนกำลังรบ” (Reproducible Military Capability) เพื่อรองรับสงครามยืดเยื้ออย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับที่ประเทศไทยควรมีแบบจำลองของกำลังรบที่พึ่งพาตนเองในระดับยุทธการ โดยเฉพาะในเรื่องระบบสนับสนุนการรบ เช่น โดรนตรวจการณ์ กระสุนปืนใหญ่ และระบบการสื่อสารสนามรบ (Battlefield

Communication Systems) ที่สามารถซ่อมบำรุงและผลิตได้ภายในประเทศภายใต้ห่วงโซ่การส่งกำลังระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Supply Chain)

อีกด้านหนึ่ง รัสเซียแสดงให้เห็นว่า การสร้างพันธมิตรด้านความมั่นคงต้องพัฒนาไปสู่ระดับ “ความร่วมมือเชิงโครงสร้าง” (Structural Security Partnership) เช่น การผลิตร่วม (Joint Production), การฝึกผสม (Combined Training), และการถ่ายโอนเทคโนโลยีระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Technology Transfer) ซึ่งควรเป็นแนวทางที่ไทยนำมาพิจารณา โดยเฉพาะกับประเทศที่มีขีดความสามารถเทคโนโลยีขั้นสูง เช่น เกาหลีใต้ อิสราเอล หรือแม้แต่ประเทศเพื่อนบ้านที่สามารถร่วมพัฒนาแพลตฟอร์มป้องกันร่วม (Co-Defence Platforms)

บทเรียนเชิงยุทธศาสตร์ที่เด่นชัดที่สุดจากแนวคิดของรัสเซีย คือ การสร้างความมั่นคงยุคใหม่ต้องอาศัย “หลักเศรษฐศาสตร์ความมั่นคง” (Security Economics) ซึ่งวางรากฐานความมั่นคงไว้บนเสาหลักของการผลิตภายในประเทศ การพึ่งพาตนเอง การกระจายศูนย์อำนาจ และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ สงครามยุคใหม่ไม่อาจเอาชนะด้วยกำลังเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยระบบสนับสนุนเชิงยุทธการ (Operational Support Systems) เช่น ปัญญาประดิษฐ์ ระบบลำเลียงทางยุทธวิธี (Tactical Mobility), ระบบสื่อสารร่วมเหล่าทัพ (Joint C4ISR), และขีดความสามารถการปฏิบัติการแบบหลายมิติ (Multi-Domain Operations)

แนวทางที่เหมาะสมสำหรับไทยจึงมิใช่เพียงการเพิ่มตัวเลขงบประมาณด้านความมั่นคง แต่เป็นการเพิ่ม “ผลลัพธ์ทางยุทธศาสตร์” (Strategic Outcome) ของการลงทุนในภาคกลาโหมให้สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ได้แบบองค์รวม ซึ่งจำเป็นต้องอาศัย “ความกล้าหาญในการปฏิรูปโครงสร้าง” และความสามารถในการออกแบบแนวคิดการปฏิบัติใหม่ ทั้งในระดับยุทธศาสตร์และยุทธการ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถดำรงอยู่ในโลกที่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอนได้อย่างมั่นคงและมีเสถียรภาพ

“Defence is of much more importance than opulence.” - Adam Smith, จาก The Wealth of Nations

คำกล่าวของอดัม สมิธ แม้จะเขียนขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 18 แต่กลับสะท้อนความจริงของโลกยุคปัจจุบันอย่างลึกซึ้ง หากรัฐไม่สามารถปกป้องตนเองได้ ย่อมไม่สามารถรักษาเสถียรภาพเพื่อรองรับความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น ประเทศไทยต้องไม่มองความมั่นคงเป็นภารกิจของกองทัพเพียงฝ่ายเดียวอีกต่อไป แต่ต้องเป็น “ภารกิจของชาติ” ที่รวมพลังจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคอุตสาหกรรม เพื่อก่อรูป “กองทัพของประชาชน” ในความหมายใหม่ที่ครอบคลุมทุกมิติของอำนาจรัฐ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ วิสัยทัศน์ เจตนารมณ์ที่มุ่งมั่นและการจัดสรรทรัพยากรของฝ่ายบริหารที่มีหน้าที่ขับเคลื่อนและบริหารประเทศในภาพรวม

พ.อ.อรรถพร ประชาณุกุล

อจ.สยพ.วทบ.

อ้างอิง :

- สำนักข่าวทาสส์แห่งรัสเซีย. (12 พฤษภาคม 2024). อังกฤษ เบลูโซฟได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีกลาโหมรัสเซีย แทนนายพลโซอีกู. สืบค้นจาก: <https://tass.com/politics/1786919>
- กระทรวงกลาโหมแห่งสหพันธรัฐรัสเซีย. (2025). สมุดยุทธศาสตร์การทหารรัสเซีย ประจำปี 2025. สืบค้นจาก: <https://mil.ru/en/strategy/yearbook.htm>
- กระทรวงกลาโหมแห่งสหพันธรัฐรัสเซีย. (15 ธันวาคม 2024). คำปราศรัยของอังเดรย์ เบลูโซฟในการประชุมประจำปีของกระทรวงกลาโหม. สืบค้นจาก: https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12498654
- ฮินดูสถานไทมส์. (4 พฤศจิกายน 2024). อินเดียและรัสเซียเดินหน้าโครงการผลิตร่วมเครื่องบิน Su-30MKI และเรือฟริเกตชั้น Tushil. สืบค้นจาก: <https://www.hindustantimes.com/india-news/india-russia-defence-collab>
- องค์การสนธิสัญญาความมั่นคงร่วม. (20 ธันวาคม 2024). ยุทธศาสตร์ปฏิบัติการร่วม และการพัฒนากองกำลังตอบสนองฉับพลันของ CSTO ปี 2024–2025. สืบค้นจาก: <https://en.odkb-csto.org>